

**Az új Pp. jogértelmezési kérdéseivel foglalkozó konzultációs testület
2019. június 14-én tartott ülésén
elfogadott állásfoglalások¹**

74.

A bírósági meghagyásnak az ellentmondás benyújtásának lehetőségéről való tájékoztatást követően tartalmaznia kell a tájékoztatást arról, hogy az ellentmondással egyidejűleg az írásbeli ellenkérelmet, beszámítást tartalmazó iratot is elő kell terjeszteni, mivel ennek elmaradása visszautasítási ok.

Ha a jogi képviselő nélkül eljáró fél kizárólag az írásbeli ellenkérelmét terjeszti elő, az tartalma alapján egyben ellentmondásnak is minősül.

Kérdésként merült fel: kell-e/célszerű-e a felet tájékoztatni – és ha igen: hogyan – arról, hogy a bírósági meghagyás elleni ellentmondással egyidejűleg az írásbeli ellenkérelmet vagy beszámítást tartalmazó iratot is elő kell terjesztenie.

A jogalkalmazási bizonytalanság a Pp. szerkezeti megoldására és a bírósági meghagyás tartalmi követelményeinek meghatározására vezethető vissza.

Az 1952. évi Pp. a tárgyalás elmulasztásának következményei között a 136 - 136/A. §-okban, szerkezetileg egy helyen tartalmazta a bírósági meghagyás és az ellentmondás szabályait, és – értelemszerűen – nem tartalmazott külön szabályt az ellenkérelemnek az ellentmondással egyidejű előterjesztésére, hiszen a fél az ellenkérelmet a megismételt első tárgyaláson is előterjeszthette.

A bírósági meghagyás tartalmáról a Pp. 348. § rendelkezik úgy, hogy a (2) bekezdés a perorvoslati részt illetően azt írja elő, hogy a bíróság a perorvoslati részben „az ellentmondás lehetőségéről” stb. ad tájékoztatást, és nem itt, hanem a Pp. 182. § (2) bekezdésében írja elő kötelező jelleggel az ellenkérelem egyidejű előterjesztésének követelményét.

A Pp. 348. § (2) bekezdése az „ellentmondás lehetőségéről” szóló tájékoztatás előírásakor ennek konkrét tartalmát nyitva hagyja.

Önmagában a jogszabályhely szövegéből az nem tűnik ki, hogy a Pp. 348. § (2) bekezdésének megfelelően a bíróság által a bírósági meghagyás perorvoslati részében „az ellentmondás benyújtásának lehetőségéről” adandó tájékoztatásnak magában kell-e foglalnia az ellenkérelem, illetve a beszámítást tartalmazó irat egyidejű csatolásának kötelezettségéről szóló tájékoztatást is. A Pp. indokolása e tekintetben sem a 348-349. §-oknál, sem a 182. §-hoz rendeltelen nem ad eligazítást.

A kérdés eldöntése a Pp. 182. § (2) bekezdése és 348. § (2) bekezdése szövegének a törvény céljával, az Alaptörvény hetedik módosítása folytán módosult 28. cikk szerint kiemelten irányadó preambulumban foglaltakkal történő összevetése alapján lehetséges.

Az „ellentmondás benyújtásának lehetőségéről” szóló tájékoztatás célja nem lehet más, mint a törvényes ellentmondás benyújtásának lehetőségéről szóló tájékoztatás megadása. A „törvényes” – azaz a Pp. előírásainak megfelelő – ellentmondás pedig magában kell foglalja a Pp. 182. § (2) bekezdése tartalmát, ezáltal az ellenkérelem, illetve a beszámítást tartalmazó irat egyidejű előterjesztésével kapcsolatos információt is, hiszen a pusztán ellentmondás önmagában a pert nem viszi előbbre, a törvény célja pedig (a 182. §-hoz fűzött indokolás

¹ A konzultációs testület állásfoglalásai a bíróságokra nem kötelezők, csupán iránymutatásokat fogalmaznak meg a felmerülő kérdések lehetséges értelmezésével kapcsolatban.

szerint is), hogy a perfelvételi tárgyalás írásban, legalább az ellenkérelem erejéig előkészítésre kerüljön.

Emellett – a 348. § (2) bekezdése értelmezésének körében – lényeges, hogy a nevesített határozatfajták (ítélet, végzés, bírósági meghagyás) közül sem az ítélet, sem a végzés esetén nincs szükség a jogorvoslati kérelem mellett további beadvány (melléklet) kötelező előterjesztésére, ilyen kötelezettséget kizárólag a bírósági meghagyással szembeni ellentmondáshoz kapcsol a törvény. E jogorvoslati forma sajátossága teszi indokolttá azt az értelmezést, amely szerint a 348. § (2) bekezdésében foglalt, az „ellentmondás lehetőségéről” szóló kötelező perorvoslati részi tájékoztatásnak ki kell terjednie a 182. § (2) bekezdéséről szóló tájékoztatásra is.

Ez az értelmezés áll összhangban a perkoncentráció elvével, és – a jogi képviselő nélkül eljáró fél esetén – a Pp. 111. §-a alapján a bíróságot terhelő tájékoztatási kötelezettséggel is, továbbá a Pp. preambulumban foglalt, a bíróság aktív pervezetésével kapcsolatos elvárással is.

Ez azt is jelenti, hogy a Pp. 348. § (2) bekezdésének az a tájékoztatás felel meg, amely nem pusztán formálisan ad információt az ellentmondás benyújtásának lehetőségéről, hanem érdemben viszi előbbre az eljárást az ellentmondással egyidejűleg kötelező ellenkérelemről, beszámítást tartalmazó iratról szóló információ megadásával is. Ebből az is következik, hogy szükséges figyelmeztetni a felet arról is, hogy mi a várható jogkövetkezménye annak, ha elmarad az ellenkérelem, beszámítást tartalmazó irat egyidejű előterjesztése.

Összegezve:

A Pp. 348. § (2) bekezdése körében a bírósági meghagyás perorvoslati részében tájékoztatást kell adni

- az ellentmondás benyújtásának lehetőségéről,
- az ezzel egyidejűleg előterjesztendő ellenkérelemről, beszámítást tartalmazó iratról,
- az ellenkérelem elmaradása, a Pp. 181. § (2) bekezdése szerinti további esetekben, valamint a csak beszámítást tartalmazó irat előterjesztése esetén várható jogkövetkezményként az ellentmondás visszautasításáról,
- az ellentmondás határidejéről, helyéről és
- arról, hogy a jogerős bírósági meghagyásnak ugyanaz a hatálya mint az ítéletnek.

Mindezekre tekintettel a bírósági meghagyás perorvoslati részét az alábbiak szerint javasolt megfogalmazni:

„A bírósági meghagyás ellen a kézbesítésétől számított 15 napon belül bármelyik fél írásban (... a meghagyást kibocsátó bíróságnál, ...példányban benyújtandó) ellentmondással élhet, amellyel egyidejűleg az írásbeli ellenkérelmet vagy beszámítást tartalmazó iratot is elő kell terjeszteni. Ennek elmaradása vagy az ellentmondás elkésztése esetén, továbbá, ha az alperes írásbeli ellenkérelmében csak a keresetet általánosságban vitató nyilatkozatot terjeszt elő, amely nem tartalmaz sem alaki, sem érdemi védekezést, a bíróság az ellentmondást visszautasítja. Ugyanígy jár el a bíróság, ha az ellentmondáshoz csak beszámítást tartalmazó iratot terjesztenek elő, és azt a bíróság visszautasítja.

A jogerős bírósági meghagyásnak ugyanaz a hatálya mint az ítéletnek”.

A jogi képviselő nélkül eljáró fél a Pp. 246. § (1) bekezdése alapján az alapiratokat (keresetlevél, viszontkereset-levél, beszámítást tartalmazó irat és ezekkel szembeni írásbeli ellenkérelem) a polgári perben és a közigazgatási bírósági eljárásban alkalmazandó nyomtatványokról szóló 6/2019. (III. 18.) IM rendelet szerinti formanyomtatvány útján köteles benyújtani, míg a Pp. 182. § alapján előterjesztett ellentmondásra nem került nyomtatvány rendszeresítésére sor. A Pp. 182. § (2) bekezdésének az ellentmondás és az

írásbeli ellenkérelem egyidejűleg történő előterjesztési kötelezettsége ezért csak úgy értelmezhető és alkalmazható a jogi képviselő nélkül eljáró fél esetén, hogy ha a jogi képviselő nélkül eljáró fél kizárólag az írásbeli ellenkérelmet terjeszti elő, az tartalma alapján egyben ellentmondásnak is minősül. Az ellentmondás kötelező tartalmát a Pp. 182. § (1)-(2) bekezdése sem határozza meg, ezért az írásbeli ellenkérelem több rovatában (pl. 1.2., 3.3) is feltüntethetők azok az adatok, nyilatkozatok, amelyek megfelelnek az ellentmondással szemben meghatározott törvényi követelményeknek.

[Pp. 181. § (2) bek., 182. § (2) bek., 346. § (3) bek., 348. § (2) bek.]

75.

Az elkésetten teljesített perceselemény önmagában hatálytalan, de létező perceselemény, amely a mulasztás hátrányos következményeinek orvosolása érdekében benyújtott igazolási kérelem folytán hatályossá válik, feltéve, hogy a bíróság az igazolási kérelemnek helyt ad, ezért a félnek azt nem kell ismételt előterjesznie ahhoz, hogy a késelem orvosolható legyen.

A Pp. 182. § (2) bekezdése értelmében az ellentmondással egyidejűleg az írásbeli ellenkérelmet vagy beszámítást tartalmazó iratot (a továbbiakban együtt: írásbeli ellenkérelmet) is elő kell terjeszteni. Ennek elmaradása vagy az ellentmondás elkésettsége esetén, továbbá a 181. § (2) bekezdése szerinti esetben a bíróság az ellentmondást visszautasítja.

A Pp. idézett rendelkezésének értelmezése a bírói gyakorlatban vitatottá vált. Előfordult, hogy az alperes a vele közölt keresetlevél alapján a Pp. formai és tartalmi követelményeinek mindenben megfelelő ellenkérelmet terjesztett elő ugyan, miután azonban azt elkésetten nyújtotta be, a bíróság a Pp. 149. § (1) bekezdése és 203. § (1) bekezdés alapján tájékoztatta őt arról, hogy ellenkérelme hatálytalan; ezzel egyidejűleg a kereseti kérelemnek megfelelően bírósági meghagyással kötelezte, és tájékoztatta a Pp. 182. § (2) bekezdésében foglaltakról. Az alperes a bírósági meghagyással szemben határidőn belül ellentmondással élt, írásbeli ellenkérelmét azonban ismételt nem terjesztette elő, figyelemmel arra, hogy az már a bíróság rendelkezésére állt.

A vita a Pp. 149. § (1) bekezdésének értelmezéséhez nyúlik vissza, nevezetesen ahhoz a rendelkezéséhez, amely szerint az elkésetten teljesített perbeli cselemény hatálytalan. A hatálytalanság – illetve annak a 149. § (1) bekezdése szerinti – jelentéstartalmát kutatva a vizsgálat nem szűkíthető le a Pp. 182. § (2) bekezdésének alkalmazási körére, mivel a Pp. 151. § (3) bekezdése – miszerint határidő elmulasztása esetén az igazolási kérelem előterjesztésével együtt pótolni kell az elmulasztott cseleményt is – ugyanazt a kérdést veti fel.

A Pp. számos helyen rendelkezik az adott eljárási cselemény hatálytalanságáról, a hatálytalanság jelentéstartalmát viszont kizárólag a 74. § (1) bekezdésében adja meg. Eszerint a jogi képviselő közreműködése nélkül eljáró fél perbeli cseleményének és nyilatkozatának hatálytalansága azt jelenti, úgy kell tekinteni, hogy a fél perbeli cseleményt, nyilatkozatot egyáltalán nem tesz, azaz azt lényegében nem létezőnek kell tekinteni. Miután a törvény máshol nem határozza meg, mit ért az adott perbeli cselemény hatálytalansága alatt, felmerülhet, hogy a 74. § (1) bekezdése szerinti definíció általános jellegű fogalom-meghatározás, ami a hatálytalanság Pp.-ben szabályozott valamennyi esetére vonatkozik. Az alkalmazott szabályozási módból, a 74. § (1) bekezdésében rögzített fogalomnak a kódexen belül elfoglalt helyéből és az utaló szabály hiányából lehet arra a következtetésre jutni, hogy a perbeli cselemény hatálytalanságának jelentéstartalmát meghatározó 74. § (1) bekezdés speciális rendelkezés, kizárólag az e §-ban szabályozott esetben jelenti azt, hogy a hatálytalan perbeli cseleményt nem létezőnek kell tekinteni, míg a Pp. egyéb helyein szabályozott eseteiben a hatálytalanságnak ilyen jelentés nem tulajdonítható.

Kiemelendő, hogy a Pp. az elkésetten teljesített perbeli cselemény hatálytalanságát kimondó 149. § (1) bekezdése a hatálytalansághoz nem fűz speciális jogkövetkezményt, és olyan

kifejezett rendelkezést sem tartalmaz, hogy a késelem miatt hatálytalan perceselemény utóbb – valamely feltétellel – hatályossá válhat. Az a kitétele azonban, miszerint a fél csak akkor nem teljesítheti többé hatályosan az elmulasztott perbeli ceseleményt, ha e törvény másként nem rendelkezik, kifejezi: a törvény adott esetben lehetővé teheti a mulasztás hátrányos jogkövetkezményeinek orvoslását, így azt, hogy a nem teljesített perbeli ceseleményt a fél utóbb még joghatályosan teljesíthesse. A mulasztásnak egy speciális esete, amikor a fél teljesíti ugyan az adott perbeli ceseleményt, de az arra nyitva álló határidőn túl.

A mulasztás hátrányos jogkövetkezményeinek orvoslására lehetőséget biztosító szabályt tartalmaznak a Pp. igazolási kérelemre és a bírósági meghagyással szembeni ellentmondásra vonatkozó rendelkezései (150-153. §, 182. §).

Az igazolási kérelemmel történő orvoslás egyik feltétele a Pp. 151. § (3) bekezdése szerint, hogy a fél az igazolási kérelem előterjesztésével együtt pótolja az elmulasztott ceseleményt is.

A hivatkozott törvényhely azonban csak a határidő elmulasztása esetére (tehát nem a perbeli ceselemény elkéssettsége esetére) írja elő azt, hogy az igazolási kérelem előterjesztésével együtt pótolni kell az elmulasztott ceseleményt is. Ebből következően a Pp. 149. § (1) és a 151. § (3) bekezdésének együttes értelmezése alapján továbbra is fenntartandó az a bírói gyakorlat, hogy a perbeli ceselemény elkéssettsége esetén az igazolási kérelemmel egy időben nem kell azt ismételtlen teljesíteni.

Természetesen az elkéssetten teljesített perbeli ceselemény önmagában az igazolási kérelem benyújtása folytán nem válik hatályossá. Ha viszont a bíróság az igazolási kérelemnek helyt ad, az – az ellentmondással ellentétben – a már benyújtott ellenkérelem „hatályának feléledését” eredményezheti akkor is, ha azt a fél nem nyújtja be ismételtlen.

A fentiekkel ellentétes jogértelmezés, azaz az elkéssettsége miatt hatálytalan perbeli ceselemény igazolási kérelemmel egyidejű ismételt benyújtásának megkövetelése, illetve az ismételt benyújtás elmaradásának az igazolási kérelem visszautasításával való szankcionálása ellentétben állna a polgári peres eljárás Pp. preambulumban rögzített olyan alapvető elveivel, mint a polgárok szolgálatát biztosító, a közjónak és a józan észnek megfelelő jogalkalmazás eszméje, a magánjogi jogviták tisztességes eljárás elvén nyugvó rendezésének követelménye, s ezáltal sértené az Alaptörvény jogszabályok értelmezésével kapcsolatos 28. cikkét is.

[Pp. 74. § (1) bek., 149. § (1) bek., 150-153. §, 181. § (2) bek., 182. § 203. § (1) bek.]

76.

I. A perfelvételi tárgyaláson a fél személyes meghallgatása körében előadott – keresetváltoztatásnak minősülő – új tény hatályos tényállítás, nincs szükség a jogi képviselője részéről külön vagy további nyilatkozatra, ezért önmagában emiatt nincs a bíróságnak figyelemfelhívási, tájékoztatási kötelezettsége. Ha azonban az új tényállítás és a korábbi tény- vagy jogállítás, illetve petitum között nincs összhang, a fél személyes meghallgatása során tett nyilatkozata miatt nyilatkozatai ellentmondóvá válnak, a bíróság az anyagi pervezetés körében közrehat abban, hogy a jogi képviselő a keresetváltoztatás hibáját kijavítsa, az ellentmondást megszüntesse.

II. Az érdemi tárgyaláson a fél személyes meghallgatás körében előadott új tény azonban – erre vonatkozó felhatalmazó rendelkezés hiányában – mint keresetváltoztatás hatálytalan; erről a feleket tájékoztatni kell, a keresetváltoztatás engedélyezése iránti kérelem előterjeszhetőségéről azonban nem szükséges tájékoztatni a jogi képviselőt.

A perfelvételi tárgyaláson a jogvita megtárgyalása, tisztázása és véglegesítése érdekében a feleknek lehetősége van további perfelvételi nyilatkozatok előadására. Ez történhet önként vagy a bíróság felhívására, az anyagi pervezetés eredményeként. A jogvita keretei meghatározásának egyik módja lehet a fél személyes meghallgatása.

A személyes meghallgatás funkciója a jogi képviselővel eljáró fél esetében a Pp. 230. § (1) bekezdése alapján az érdemi döntéshez, illetve a tényállás megállapításához szükséges információk beszerzése, amelyet a bíróság hivatalból is foganatosíthat. A perfelvételi szakban a keresetváltoztatás – ilyen a tényállítás megváltoztatása is – a perfelvételi tárgyaláson szóban is előterjeszhető [Pp. 185. § (1) bek.]. A keresetváltoztatás engedélyezése iránti kérelmet sem kell előterjeszteni, a bíróságnak a változtatás engedélyezéséről nem kell végzést hoznia.

Mivel a fél személyes meghallgatása körében előadott új tény hatályos tényállításnak minősül, nincs szükség a jogi képviselő részéről külön vagy további nyilatkozatra arról, hogy az új tényre a felperes a keresete alapjául kíván hivatkozni, és nem kell külön keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatot előterjesztenie sem.

A Pp. 111. §-a alapján kizárólag a jogi képviselő nélkül eljáró felet kell az eljárási jogokról és kötelezettségekről tájékoztatni, amelynek nem lehet anyagi jogi szempontból releváns tartalma. A Pp. 237. § (1) bekezdése alapján viszont – a Pp. 237. § (3) bekezdése szerinti korlátok között – a bíróság anyagi pervezetést végez, ha a fél és a jogi képviselő perfelvételi nyilatkozata ellentmondásos. Az anyagi pervezetési tevékenység tárgya alapvetően a felek által a kereset és a védekezés körében előterjesztett jogállítások, tényállítások, kérelmek, mindezekre vonatkozó kölcsönös vitató nyilatkozatok, bizonyítékok és indítványok, ideértve ezek értékelését is. Ezért például ha a felperes jogi képviselője érvénytelenségi okra (színleltségre vagy nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközésre) hivatkozással a szerződés érvénytelenségét állítja, és ehhez kapcsolódóan jelöli meg a tényállítását, míg a felperes személyes meghallgatása során az érvénytelenség ténybeli alapját abban jelöli meg, hogy a kötelezett és a szerző fél fedezetelvonási célzattal kötött szerződést, vagyis azért, hogy a kielégítési alapját elvonják, az anyagi pervezetés körében kell az ellentmondó tényállításokat tisztázni.

Abban az esetben, ha az érdemi tárgyaláson kerül sor a fél személyes meghallgatására és ott vetődik fel ugyanez a kérdés, arra kell figyelemmel lenni (miután a bíróság a perfelvételt már lezárta), hogy a bíróságnak az anyagi pervezetés körében szűkebb körű közrehatási lehetősége van, a Pp. 215-217. §-a korlátozza a keresetváltoztatás előterjeszhetőségét, illetve a félnek az

érdemi tárgyalási szakban történő személyes meghallgatása során tett nyilatkozatára a Pp. nem tartalmazza a 191. § (4) bekezdés szerinti rendelkezést.

E körben figyelemmel kell lenni arra, hogy a keresetváltoztatást az érdemi tárgyalási szakban meghatározott formában kell előterjeszteni: az csak írásban hatályos [Pp. 217. § (1) bek.], ezért a félnek a keresetváltoztatás alapjául szolgáló tényelőadása önmagában nem minősíthető annak; ha mégis ilyen tényállítást tesz, fel kell hívni a figyelmét arra, hogy az ilyen jellegű nyilatkozata hatálytalan. A keresetváltoztatás engedélyezése iránti kérelem előterjeszthetőségéről a jogi képviselőt nem kell tájékoztatni, figyelemmel arra, hogy a Pp. 111. §-a szerinti tájékoztatási kötelezettség csak a jogi képviselő nélkül eljáró fél esetében áll fenn.

[Pp. 111. §, 185. § (1) bek., 191. § (4) bek., 215-217. §, 237. §]

77.

I. Ha a felperes már a keresetlevél benyújtásakor úgy nyilatkozik, hogy az alperes az általa ismert címen (lakóhelyen vagy székhelyen) ténylegesen nem elérhető, mert ott nem lakik, nincs vagy ismeretlen a székhelye, és a bírósági irat elektronikus úton sem közölhető vele, illetve a nem természetes személy alperes törvényes képviselője részére sem kézbesíthető, a felperest megfelelő határidő tűzésével fel kell hívni, hogy valószínűsítse az alperes ismeretlen helyen tartózkodását – feltéve, hogy ez korábban még nem történt meg –, továbbá kérjen hirdetményi kézbesítést, valamint kérje ügygondnok kirendelését az ehhez szükséges költségek egyidejű megelőlegezésével. Arra is figyelmeztetni kell a felperest, hogy a felhívásban foglaltak elmulasztása az eljárás szünetelésének jogkövetkezményét vonja maga után.

II. A hirdetményi kézbesítéssel és az ügygondnok kirendelésével egyidejűleg indokolt (célszerű) a keresetlevél kézbesítésének bíróság általi megkísérlése az alperes – felperes által megadott – lakóhelyére, illetve székhelyére is.

III. A bíróság az I. pontnak megfelelően jár el – az ügygondnok kirendelését kivéve –, ha a keresetlevél kézbesítését követően derül ki, hogy az alperes ismeretlen helyen tartózkodik. Ez esetben lehetőség van a végrehajtói kézbesítés elrendelésére is kérelemre és a végrehajtó díjának egyidejű megelőlegezésével. Az e feltételek teljesítésére irányuló bírói felhívásban foglaltak elmulasztása ugyancsak az eljárás szünetelését eredményezi.

IV. A Pp. 112. §-ának rendelkezéseiből nem következik, hogy a bíróságnak – a törvényben meghatározott kivételektől eltekintve – kötelessége lenne (akár a felperes indítványára) az, hogy az alperes lakóhelyének vagy székhelyének felkutatása érdekében saját maga intézkedjen, vagy nyilvántartást keressen meg.

V. A fél számára az irat elektronikusan akkor nem kézbesíthető, ha az E-ügyintézési törvény szerinti hivatalos elérhetőséggel nem rendelkezik.

A Pp. 170. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján a keresetlevél bevezető részében fel kell tüntetni a felek nevét, perbeli állását, a felperes azonosító adatait, az alperes ismert azonosító adatait, de legalább lakóhelyét vagy székhelyét. A 7. § (1) bekezdés 2. pontjából adódóan azonosító adatok nem természetes személy esetén: székhely, kézbesítési cím (ha székhelytől eltér), nyilvántartó hatóság és nyilvántartási szám, adószám, perben eljáró törvényes vagy szervezeti képviselőjének neve és kézbesítési címe; a (3) bekezdésből kitűnően azonosító adatok természetes személy esetén: lakóhely (lakóhely hiányában tartózkodási hely), kézbesítési cím (ha a lakóhelytől vagy tartózkodási helytől eltér), születési hely és idő, anyja neve, perbeli cselekvőképesség hiányában törvényes képviselő neve és kézbesítési címe.

A 176. § (1) bekezdés *j*) pontja szerint a bíróság – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a keresetlevelet visszautasítja, ha az nem tartalmazza a 170. §-ban, illetve törvényben előírt egyéb kötelező tartalmi elemeket, illetve alaki kellékeket, vagy a felperes nem csatolta a 171. §-ban, illetve törvényben előírt egyéb kötelező mellékleteket.

E rendelkezésekből következően a nem természetes személy vagy természetes személy alperes – felperes által ismert – azonosító adatai közül kötelező a keresetlevélben (legalább) az alperes székhelyének vagy lakóhelyének feltüntetése. Ennek hiánya a keresetlevél hiánypótlás kiadásának mellőzésével történő visszautasításához vezet.

A Pp. 135. § (1) bekezdése alapján a bírósági iratokat – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – postai szolgáltató útján, a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó jogszabályok szerint kell a címzett részére kézbesíteni. A 136. § (3) bekezdése értelmében, ha a nem természetes személy félnek nincs a per vitelére meghatalmazottja, a bíróság iratokat a fél székhelyére, székhely hiányában a fél törvényes képviselőjének kell kézbesíteni. Ha a nem

természetes személy fél székhelyére a kézbesítés sikertelen, a kézbesítést a törvényes képviselő részére is meg kell kísérelni.

A Pp. 144. § (1) bekezdés *a*) pontja szerint a kézbesítést hirdetmény útján kell teljesíteni, ha a fél tartózkodási helye ismeretlen, és a fél számára a bírósági irat elektronikus úton sem kézbesíthető. A (2) bekezdés értelmében hirdetményi kézbesítést a bíróság – kivéve, ha annak hivatalból van helye – csak a fél kérelmére és az annak alapjául szolgáló ok valószínűsítése esetén rendelhet el. A 76. § *b*) pontja kimondja, hogy a bíróság a fél részére ügygondnokot rendel, ha az ismeretlen helyen tartózkodó félnek nincs sem törvényes képviselője, sem meghatalmazottja.

Amennyiben a felperes már a keresetlevél benyújtásakor tudja, hogy az alperes szükséges azonosító adatai közül a tényleges lakóhelyének, illetve székhelyének címét nem tudja megadni, mert a számára ismert lakóhelyen, illetve székhelyen az alperes nem tartózkodik, ezt a tényt – a hiánypótlási felhívás kiadása nélküli visszautasítás elkerülése érdekében – a keresetlevélben közölnie kell a bírósággal, és megfelelő módon valószínűsítene is kell. Ez a valószínűsítés lehetséges úgy, hogy igazolja, a központi nyilvántartó rendszerben egyéb ismert címmel az alperes nem rendelkezik. Ha nem természetes személyről van szó, akkor az alperes székhelyének ismeretlen volta mellett azt is igazolnia kell, hogy a törvényes képviselőjének neve és kézbesítési címe sem ismert, mert amennyiben a székhely ismeretlen, a törvényes képviselő részére kell a bírósági iratot kézbesíteni a 136. § (3) bekezdés alapján.

A Pp. 144. § (3) bekezdésében írtak – mely szerint ha a fél által a hirdetményi kézbesítés iránti kérelemben előadott tények valótlannak bizonyulnak, és a fél erről tudott vagy kellő gondosság mellett tudhatott volna, a fél az elrendelt hirdetményi kézbesítéssel felmerült költséget a per eredményére tekintet nélkül köteles megtéríteni, és őt ezen felül pénzbírságban is el kell marasztalni – elkerülése (megelőzése) érdekében indokolt (célszerű) a felperes által a 170. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglaltaknak megfelelően megadott címre is kézbesíteni a keresetlevelet, hogy a bíróság maga is meggyőződhessen arról, hogy az alperes az egyetlen ismert lakóhelyén (székhelyén) valóban nem lakik (nem székhelye), ezért ezen a címen a kézbesítés nem lehetséges.

Amennyiben a keresetlevélnek a Pp. 179. § (1) bekezdése szerinti közlését követően derül ki, hogy az alperes részére a keresetlevelet azért nem lehet kézbesíteni, mert a tartózkodási helye, székhelye ismeretlen – és ezt a felperes a bíróság felhívására az előbbieken már ismertetett módon megfelelően valószínűsítette is –, a hirdetményi kézbesítés elrendelésének van helye a felperes kérelmére; feltéve, hogy nincs az E-ügyintézési törvény szerinti hivatalos elérhetősége és a keresetlevél nem természetes személy alperes esetén a törvényes képviselő részére sem kézbesíthető.

A végrehajtói kézbesítés elrendelésére a Pp. 141. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek teljesülése esetén a felperes kérelmére a törvény szövegezéséből kitűnően akkor kerülhet sor, ha a keresetlevelet a bíróság már megkísérelte az alperes részére kézbesíteni, de belföldi tartózkodási hely vagy székhely hiányában az nem vezetett eredményre. Tehát ez a kézbesítési mód kizárólag akkor jöhet szóba, ha a felperes a keresetlevelében megadta az alperes lakóhelyét vagy székhelyét, de az irat számára nem volt kézbesíthető, és a felperes a bíróság felhívására megfelelően valószínűsítette, hogy más belföldi lakóhellyel, tartózkodási hellyel vagy székhellyel nem rendelkezik az alperes.

Tekintettel arra, hogy bármelyik eljárásjogi lehetőséget választja is a felperes, az főszabályként csak kérelemre rendelhető el, ráadásul az ehhez szükséges költségek megelőlegezését követően; amennyiben felhívás ellenére nem kéri sem a végrehajtói

kézbesítést, sem pedig a hirdetményi kézbesítést, vagy a szükséges költségeket nem előlegezi meg, az eljárás a Pp. 121. § (1) bekezdés *f*) pontja alapján szünetel.

A fél azonosításához szükséges adat a 7. § (1) bekezdés 2. és 3. pontjai értelmében az alperes kézbesítési címe (nem természetes személy esetén), illetve lakóhelye, tartózkodási helye (természetes személy esetén), amelynek a keresetlevélben történő feltüntetése a 170. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján kötelező, a hiánya a keresetlevél hiánypótlás nélkül történő visszautasításához vezet a 176. § (1) bekezdés *j*) pontja értelmében. A Pp. 112. §-ában foglaltak nem vonatkoznak a fél azonosításához szükséges adatokra, ezért ezen adatok igazolása továbbra is szükséges a felek által. A bíróságnak nem kötelessége, de a fél indítványára sem feladata az, hogy az alperes lakóhelyének (székhelyének) felkutatása érdekében intézkedjen, a központi nyilvántartást megkeresse.

A törvény eltérő rendelkezése hiányában azonban ilyenkor is célszerű lehet, ha a bíróság intézkedik a lakóhely/székhely felkutatása érdekében.

A Pp. 144. § (1) bekezdés *a*) pontja azon rendelkezésének az értelmezéséhez, mely szerint a kézbesítést hirdetmény útján kell teljesíteni, ha a fél tartózkodási helye ismeretlen és a fél számára a bírósági irat elektronikus úton sem kézbesíthető, az E-ügyintézési törvény 14. § (1) bekezdésének rendelkezéséből kell kiindulni. A gazdálkodó szervezetek kötelesek ugyanis bejelenteni a rendelkezési nyilvántartásba az elektronikus kapcsolattartásra szolgáló elérhetőségüket, amely lehet biztonságos kézbesítési szolgáltatási cím, vagy a kormány által rendeletben meghatározott egyéb típusú elektronikus elérhetőség. Ugyanakkor a törvény természetes személyek tekintetében is lehetővé teszi, hogy az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv a küldeményt elektronikus úton kézbesítse számukra a 15. §-ban foglalt feltételek szerint.

A keresetlevél előterjesztését követően szükséges tehát annak vizsgálata a rendelkezési nyilvántartás alapján, hogy van-e a feleknek – így az alperesnek – hivatalos elérhetősége. Amennyiben van, a bíróság elektronikus úton tartja velük a továbbiakban a kapcsolatot a per folyamán. Ezáltal az E-ügyintézési tv. 14. § (1) bekezdése és 15. §-a szerinti hivatalos elérhetőség a Pp. 144. § (1) bekezdés *a*) pontjának 2. fordulata értelmében kiváltja a hirdetményi, valamint a végrehajtói kézbesítést.

[Pp. 7. § (1) bek., 76. § *b-c*) pont, 112. §, 121. § (1) bek. *f*) pont, 136. § (3) bek., 141. § (1)-(3) bek., 144. § (1) bek. *a*) pont, (2)-(3) bek., 170. § (1) bek. *b*) pont, 176. § (1) bek. *j*) pont, 179. § (1) bek.]

78.

A szolgálat alapítása iránti perekben a záradékolt vázrajz csatolásának hiánya miatt a Pp. 176. § (2) bekezdés e) pontja alapján a keresetlevél visszautasításának csak akkor van helye, ha a felperes a hiánypótlást nem teljesíti.

Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (Inyvtv.) 37. § (1)-(2) bekezdése szerint az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéshez az alapul szolgáló okiraton felül vázrajz is szükséges, ha jogszabály azt előírja. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet 65. § (2) bekezdése alapján az ingatlan természetben meghatározott vagy területnagyságban kifejezett részére vonatkozó jog vagy tény bejegyzéséhez, illetve feljegyzéséhez az ingatlan érintett részét ábrázoló és a járási hivatal által hatályos záradékkal ellátott változási vázrajz szükséges.

A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. tv. 14. § (5) bekezdése szerint a földrészlet határvonalának változását elrendelő, megállapító vagy engedélyező közigazgatási, illetve bírósági határozatokat az ingatlanügyi hatóság által helyrajzi számozás és a területszámítás helyessége szempontjából vizsgált érvényes záradékkal rendelkező, az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis tartalmi és pontossági előírásainak megfelelő változási vázrajz alapján kell meghozni. Ugyanezen jogszabály 14. § (6) bekezdése pedig kimondja, hogy a végleges határozatot és a változási vázrajzot az eljáró szerv 15 napon belül az ingatlan-nyilvántartásban történő átvezetés céljából köteles megküldeni a területileg illetékes ingatlanügyi hatóságnak.

Az ingatlan-nyilvántartási célú földmérési és térképészeti tevékenység részletes szabályairól szóló 8/2018. (VI. 29.) AM rendelet 1. § 17. pontja szerint a változási vázrajz az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis tartalmának, továbbá a jogok és tények változását eredményező digitális és papíralapú földmérési munkarész.

A hivatkozott jogszabályi rendelkezésekből az következik, hogy a szolgálat alapítása iránti perekben a változási vázrajz az érdemi döntés kötelező melléklete, hiánya a szolgálat megállapítása esetén annak ingatlan-nyilvántartási bejegyezhetőségére kiható hiba, ami a kereset érdemi elutasításhoz vezet.

Tekintve, hogy a bírósági meghagyásra vonatkozó szabályozás értelmében a keresetlevelet olyan tartalommal és bizonyítékokkal kell előterjeszteni, hogy a bírósági meghagyás – amennyiben annak törvényi feltételei fennállnak – kibocsátható legyen, a fentiekből az a további következtetés adódik, hogy a szolgálat alapítása iránti perben a bírósági meghagyás szükségképpeni feltétele: a bejegyzéshez rendelkezésre álljon az érvényes záradékkal ellátott változási vázrajz. A felperes ennek érdekében köteles azt a keresetleveléhez csatolni.

Mindez – figyelemmel arra is, hogy a tárgyalás berekesztéséig a felperes és értelemszerűen az alperes is csatolhat másik vázrajzot – azt jelenti, hogy a vázrajz hiánya nem adhat alapot a keresetlevél azonnali visszautasítására, hanem az „egyéb okból” (minthogy a változási vázrajz csak a bírósági meghagyás kibocsátása szempontjából minősül a keresetlevél szükségképpeni kellékének) hiányos keresetlevél alapján a Pp. 115. § (1) bekezdésének megfelelő alkalmazásával a 176. § (2) bekezdés e) pontjában foglalt jogkövetkezményre történt figyelmeztetés mellett hiánypótlást kell elrendelni. Ebben az esetben a hiánypótlási határidőt úgy kell meghatározni, hogy az biztosítsa a vázrajz elkészítésének lehetőségét, figyelembe véve, hogy a vázrajz elkészítése az ehhez szükséges képzettséggel, adott esetben képesítéssel rendelkező szakértő eljárását és a záradékot kibocsátó hatóság közreműködését igényli.

Meg kell jegyezni, hogy nem a szolgalmat alapító pertípus, amelynek ez a kérdés felvetődik. Ugyanez a helyzet az ingatlan közös tulajdonának természetbeni megosztása iránt vagy a föld egy részének elbirtoklása iránt indított perekben.

[Pp. 115. § (1) bek., 176. § (2) bek. e) pont]